

Bugün neler okudum? Okuduklarımı paylaşma ihtiyacı neden kaynaklanıyor?

Aslında böyle bir ihtiyaç var mı diye bakıyorum. Bulamıyorum. Konu daima benim etrafımda dönmesin, çok bencil görünmeyeyim diye okuduklarımdan bahsediyorum. Başkalarından. Dünyanın hallerinden bahsediyorum ki, ergen kızlar ve oğlanlar gibi, dünyanın etrafımda döndüğününü düşünmeyesiniz.

Kendimi bencil göstermemek amacındayım yani, kendimden başkasıyla ilgili konuşmamın sebebi, kendimi dünyayla ilgili göstermek.

Gerçekten umurumda olan konulardan bahsetsem, günlük hayatımı etkileyen konulardan, bunların kimse için cazip olmayacağını tahmin ediyorum. Bu gece kızımla bir saate yakın kurbağacılık oynadık mesela. Bu yazının ve içindeki konuların tamamından fazla bir zamanı kendisine ayırdım ve bundan memnunum. Çünkü onun kurbağa veya kuş gibi yapması, buradaki *kavramsallaştırmalardan* daha önemli. Çünkü o, hakikate daha yakın, benim gibi olduğundan başka bir şey gibi görünmek yerine, olduğu gibi, kuş veya kurbağa gibi görünmeyi tercih ediyor.

İnsanın çocuklardan öğrenecekleri çok fazla. Bizim felsefe geleneğimizin Batı felsefe geleneğinden farkı belki budur. Bizim felsefeciler *baba* idiler, Batı'nın büyük felsefecileri nadiren evli ve daha da nadiren çocuk sahibidir. Bunun onların dünyaya ve *hakikate* bakışlarını etkilememesi imkansız.

Nietzsche'den öğrendiğimden fazlasını herhalde oğlum ve kızımdan öğrenmişimdir. Bugün Abdülhakim Murad'ın bir dersinden Gazali'nin (ve genel olarak İslam geleneğinin) felsefeci ile hakikati birbirinden ayırmadığını, bu sebeple insandan hakikate ulaşması için sırf zeka veya *mantıklı söz* değil, *saflaşmış ruh* da beklediğini öğrendim. Bunu daha evvelden biliyordum ama bu şekilde söylenince daha güzel durdu.

O sebeple herhalde bizde isim yapmış felsefeci az, insanların tek tek bir anlam sahibi olmasının önünde önemli engeller var ancak toplumun genel karakterine uygun bir *felsefe* hayatta kalabiliyor. Buna benzer sözleri Hilmi Ziya Ülken'in *Türk Tefekkürü Tarihinde* de okuduğumu hatırlıyorum.

Buna mukabil, düşünce eksikliğimizi ve dünyayı algılama zaafımızı bu yoldan bahanelerle kapatmaya çalıştığımızı da söylemek mümkün. Çünkü *hakikate kim ulaşmış?* diye sorduğumuzda, ancak *bizim kabul ettiğimiz kimseler* diye bir cevap verebiliyoruz, o halde, ancak baştan hakikate ulaştığını kabul ettiğimiz kimselerin sözlerini dinlememiz anlamlı. Diğerlerini duysak da, ruhları yeterince pişmemiş olduğu ve hakikatin sadece sözle erişilen bir şey olduğunu düşündükleri için kaale almamız gerekmiyor.

Bu kendi kendine ayakta duran bir fikir ve tam da bunun için *tehlikeli*. İnsanların sözlerini kim olduklarına göre dinlemeye başladığımızda ve düşüncenin gayesi insanların *kudsiyete yükselişi* yaptığımızda, Gazali'nin vardığı sonuca varmaktan başka çaremiz yok.

Ancak insanların bu dünyada *ermesinin*, hakikate ulaşmasının *imkansız* olduğunu çünkü hakikatin ikilik kabul etmediğini, bir bilen ve bilinen gerektiren *bilginin* hakikat için geçerli olmayacağını çünkü

hakikati bilen ve bilinenin aynı olması gerektiğini söyleyip, dünyanın geçiciliğinden bahisle, sırf onun için geçerli, hakikate değil, dünyevi gerçeğe atıfta bulunan bir felsefe üzerinde çalışmak mümkün değil mi?

İnsanın dünyevi gerçeği görmesi için illa hakikate vasıl olmuş olması mı gerekiyor?